

עבודת השם

פרשת "מקץ"

ומסופר על הג"ר יוסף ידיד זצ"ל שכשעלה לארץ היה מוסר שעורי תורה אבל לא תמכו בו כי לא העריכו את מעלתו הגדולה. פגש אותו ידידו הג"ר אברהם עדס זצ"ל ואמר לו: מדוע אתה חי בעניות כה גדולה? אני מכיר שלושה אנשים מעדת הבורים שיש להם ממון רב, אשפיע עליהם שיתמכו בך בכסף רב שישפיק לך לשנה שלימה. שמח הרב על כך שמעתה יוכל ללמוד בישוב הדעת, לא עברו ימים וחזר רבי אברהם עדס לרבי יוסף ידיד ואמר לו: העשיר הראשון נפטר, והשני חזר לבוכרה עיר מולדתו, והשלישי אמר שאין לו עכשיו כסף לתת לך. ענה רבי יוסף ידיד ואמר: זהו שאמר הפסוק בתהילים "אל תבטחו בנדיבים, בכן אדם שאין לו תשועה, תצא רוחו ישוב לאדמתו, ביום ההוא אבדו עשתונותיו". על הראשון שמת - נתקיים בו "תצא רוחו", ועל השני שחזר לארצו - נתקיים - "ישוב לאדמתו", ועל השלישי שהתחרט, אמר הכתוב "ביום ההוא אבדו עשתונותיו". הבטחון היחיד הוא רק בבורא עולם כמו שאמר דוד המלך "ברוך הגבר אשר יבטח בה'". ואמר שלמה המלך עליו השלום "דאגה בלב איש ישיחנה" יש מפרשים ישיחנה ישיח דאגתו לפני הקדוש ברוך הוא כנאמר "ויצא יצחק לשוח בשדה" לשוח - לשון תפילה, ודורשי רשומות אמרו: ראשי תיבות של תפילה: תרופות פלא ליהודי המאמין (לבוש יוסף).

ועתה ידא פרעה, איש נבון וחקם; וישיתוהו, על-ארץ מצרים. (מקץ מאל, צריך להבין והלא פרעה ביקש מיוסף בסך הכל לפתור לו את החלום ולא ליתן לו עצות ואם כן מדוע הפך יוסף להיות גם יועץ של פרעה ומה לו להכניס את ראשו בדברים שלא שייכים לו?... תירוצים רבים נאמרו על כך. התירוץ הפשטני הוא שיוסף לא בא לתת עצות לפרעה אלא זהו חלק מפתרון החלום. והסביר יוסף לפרעה שזוהי הסיבה שהראו לו בחלום שהפרות הרעות בלעו את היפות, בכדי שיפקד כעת פקידים ויתכונן לשנות הרעב. (אור החיים הקדוש)

ובדומה לזה תירצו כי עצה זו מכלל הפתרון של החלום, וכך אמר יוסף לפרעה, מאחר והראו לך בחלום ששבע השבלים עולות בקנה אחד ולא בשבע קנים, ודאי שיש רמוז בחלום שצריך עתה למצוא איש אחד נבון וחקם ולהשיתו על ארץ מצרים. ואז פרעה הבין מאליו שאין נבון יוסף מיוסף ולכן מינהו על מצרים. ואכן בתיבות "קנה אחד" רמוז יוסף כי כשתוסיף את המספר "אחד" ל"קנה" יהיה בנימטריה יוסף. ועוד יש לומר שאת המילה "ועתה" לא אמר יוסף, אלא פרעה לאחר ששמע את הפתרון של יוסף אמר לו ועתה? בלשון שאלה" כלומר אם כך הוא פתרון החלום שעתידות

"וישילח פרעה ויקרא את-יוסף, ויריצהו מן-הבור"; (מקץ מא-ד) מכאן למדנו יסוד עצום שכשמגיע קץ הזמן המיועד, הן לטוב הן לרע, אין הקדוש ברוך הוא מתמהמה אפילו לרגע אחד יותר מהזמן הקצוב. ומכיוון שהושלם הזמן שיוסף היה צריך להיות בבית האסורים הריצהו מהר, לכן כתוב "ויריצהו מן הבור". וכמו כן כשתגיע עת גאולתנו ופרות נפשינו לביאת משיח צדקנו לא נתמהמה אף לרגע יותר על הזמן, אלא פתאום יבוא המשיח ויריצו אותנו במהירות מן הגלות לארצנו הקדושה במהרה בימינו (הפץ חיים זצ"ל).

למעשה כך היא כל דרך תשועת ה' שנעשית ברגע, כמו שנאמר "ישועת השם כהרף עין" ועוד: "כי קרובה ישועתי לבוא (ספורנו). וכשם שיוסף הצדיק שהגיע למצב של עבד ועבר ניסיונות רבים, והיה בבית הסוהר מקום חשוך ביותר, והישועה הייתה רחוקה מלבוא מצד שכל האנושי, ובכל זאת בטח בה' יתברך ובזכות זה יצא מבית האסורים והמליכוהו למלך. כך כל איש ישראל יתחזק ויבטח בהשם יתברך בכל עת ובכל מצב.

אמר דוד המלך כשהיה נרדף על ידי שאול שרצה להורגו (תהלים ג') "לא אירא מרכבות עם". רבבות היו רודפים אותו, ומה כתוב לאחר מכן "אני שכבתי ואישנה" שכבתי וגם נרדמתי, ולא פחדתי מאף אחד "כי ה' יסמיכני". וכשדוד היה ביער ולא היה לו לאכול ולשתות כמעט יצאה נשמתו והזמין לו הקדוש ברוך הוא טעם מעין העולם הבא, ואז חיבר מזמור המורה על גודל הבטחון שהיה לו "ה' רועי לא אחסר" וכו' (תהילים כ"ג) כולו דברי נחמה ושמחה בבורא עולם למרות כל הצרות והרדיפות. ולכן צריך להתפלל מעומק הלב כמו שכותב הרמב"ם שהתפילה לא תהיה כפועל שהוא חופר באדמה ועושה פעולה של חפירה בלבד ולא מעניין אותו מה יש בפנים, אלא צריכה להיות במחשבה עמוקה ולהיות בטוח שרק הקדוש ברוך הוא יכול לעזור לו.

16:16	כניסת השבת
17:19	צאת השבת
16:38	שקיעה
17:50	ר. תם
6:40	הנץ

הפטרה: "ויקץ שלמה והנה חלום"

להיות שבע שנות רעב מה אתה מציע לעשות? ואז ענה לו יוסף "ירא פרעה איש נכון וחכם וכו' ויפקד פקידים על הארץ וחמש את ארץ מצרים" לכן המילה ועתה בשטעם קדמא המראה להפסק בה הדבור. (הגיד עזר עיה זצ"ל)

תירוצ נוסף אמת שפרעה לא ביקש מיוסף ליתן לו עצות, אך מרוב חמלתו על העם וברוב חסדו וטובו לא היה יכול לכסות את רגשותיו ולמנוע את העצה שיכולה להציל את העם, "ולא תיכרת הארץ ברעב" ולכן הציע לפרעה שיבחר לו איש נבון וחכם להציל את העם. (רבינו אברהם בנו של הרמב"ם זצ"ל) - ועוד יש לומר כי מאחר וראה יוסף ש"ויקץ פרעה וישן ויחלום שנית" חשש שמא פרעה לא יהיה ערני למצב הכלכלי העתיד להיות, ולכן אמר ירא פרעה איש נבון וחכם עליך להקץ מתרדמתך לראות היטב את המצב (נחל קדומים). ועוד יש לבאר על פי משל לבת מלך שחלתה ואף רופא לא הצליח לרפא אותה והנה קם אחד מהיהודים שהיה מומחה גדול ברפואה וביקש מהמלך לרפא אותה, אך פחד הרופא היהודי שמא יקנאו

בו הרופאים הגויים של המלך ויאמרו שאין זו התרופה המתאימה לבת המלך החולה. לכן נהג הרופא היהודי בחכמה ואמר למלך יש לי רפואה מיוחדת אבל צריך להכנתה מיני מרקחת מיוחדים ואבקש מכבוד המלך שיבחר את הרופא הכי מומחה שירקח אותה, מכיוון שצריך בה דיוק רב. אישרו כל הרופאים שנוכחו שם כי תרופה זו מתאימה וכשראה המלך שגם הרופאים שלו מסכימים עם עצתו של הרופא היהודי, אמר לו עדיף שאתה גם תכין את המרקחת.

והנמשל: הוא שכך גם נהג יוסף בחכמה, כי כשראה שהחרטומים של פרעה פתרו לו דברי הבל ודיק, פחד יוסף אולי עכשיו כשיפתור את החלום כולם יקנאו בו, לכן אמר "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו וגו'" ואז כל אחד חשב בליבו אולי אותי יבחר המלך עדין לא אבדה תקוותי? ולכן כולם הסכימו לעצתו של יוסף כמו שכתוב לאחר מכן "וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו", ואז מיד אמר פרעה ליוסף כך אני בוחר, מאחר ונתגלה לי שאתה חכם מכולם. (אהל יעקב לוקט לבוש יוסף)

סיפור בהמשכים "סופו של צורר" חלק ב.

מצור: תקופת שלטונו של אלפונסו האחד-עשר, שמלך בקסטיליה (חלק מספרד של ימינו) לפני כשבע-מאות שנה, הייתה טובה ליהודים. הם נהנו משוויון זכויות ותפסו משרות מכובדות. יידידות עזה נקשרה בין המלך לדון יוסף בן אפרים הלוי בבנישתי. **המשך:** לאחר שלא הסכים 'היהדות' בהאשמות המיוחסות לו, הוצע לו להינצל על-ידי המרת דתו. הוא סירב ומת על קידוש השם לעיני רבים. גונזלו הצורר עיבב את קבורתו שנה תמימה! יהודים בעלי הון נאלצו לשלם סכומי ענק לגונזלו כדי להציל את חייהם. גונזלו עשה בממלכה כבתוך שלו, וחיי היהודים היו אפופי פחד ואימה. באותם ימים קשים נרקמה יידידות בין המלך אלפונסו ובין רבי משה אבראווליא, משרור וסופר ידוע. רבי משה ניצל את הקרבה אל המלך כדי לבקש על בני עמו, אולם המלך לא עשה דבר בעניין. בינתיים העלה גונזלו הצעה בהתכנסות מועצת המדינה לגרש את כל היהודים. רוב המשתתפים תמכו בהצעה, אבל המלך התנגד, וטען כי היהודים מפתחים את המסחר ומשלמים מיסים וגירושם יגרום נזק כבד למדינה. המועצה החליטה לדחות את ההחלטה לשיבה הבאה. לרבי משה נודע על הגזירה המאיימת, ומיד שלח להודיע עליה בכל בתי-הכנסת. בכל מקום התקהלו יהודים לזעוק ולהתפלל לביטול הגזירה, ותרמו סכומים לצדקה. גונזלו יצא אל החזית לקרב המכריע מול המורדים. המערכה הצליחה והצבא בראשותו הכניע את האוייב. עטור ניצחון חזר גונזלו לעיר הבירה, משוכנע כי אחרי ניצחון כזה לא יוכל המלך לסרב להצעתו לגרש את היהודים. באותה עת שהה רבי משה במחיצת המלך. "מה תאמר על הניצחון הגדול, ידידי?", שאל המלך את רבי משה. רבי משה השיב בקול שקט: "כן, הוד מלכותך, אלה חזשות טובות, אולם...". "אולם מה?", דחק בו המלך. רבי משה המשיך: "חוששני שהצלחתו של גונזלו תסחרר את ראשו...". הרמז היה ברור. אלפונסו הבין כי גונזלו עלול למרוד בו בעקבות ניצחונו. רבי משה הוסיף כי גונזלו רודף כבוד ושררה, ויעץ למלך להעמידו במבחן ולבקש ממנו לבוא לבד אל המלך, ללא אנשי הצבא. המלך עשה כעצתו. גונזלו הופתע והתמלא חשש שהמלך רוצה להשפילו. הוא התבצר במבצר עם נאמניו, והודיע למלך כי אם הוא רוצה לפוגשו – יבוא הוא אליו! צבא נאמניו של המלך צר על המבצר וכבש אותו לאחר קרב לא-ארוך. גונזלו הובל באזיקים והוצא להורג. זה היה סופו של הצורר. ליהודי קסטיליה הייתה הרווחה, ויום זה נחגג בדורות הבאים ונקרא 'פורים קסטיליה'. **סוף!**

פינת ההלכות "כמה דינים פרטיים הנוהגים בשבת"

כו. גם כשאיחרו להעמיד החופה בערב שבת ותגרם בושה לחתן או לכלה, אם ידחו הקידושין לאחר השבת, אין לקדש ולערוך את הנישואין בליל שבת. ואף אם החתן לא קיים מצות פריה ורבייה. אולם דעת הרמ"א להקל בזה בשעת הדחק. (ילקוט יוסף שבת ה ע"ב צ"ו)

כז. אין מגרשין את האישה בגט בשבת, אפילו בגט שנכתב והזכין מערב שבת, שמא יבא לכתוב גט בשבת. ואם השעה צריכה לכך, כגון שהבעל חולה ותקף עליו חוליו בשבת עד שנעשה מסוכן, ויש חשש שתזדקק לייבום או לחליצה, וברשות הבעל יש גט מוכן מערב שבת, יקנה לה אותו מקום שהגט בתוכו ותזכה בו ובגט שבתוכו, ותתגרש בזה. ואם אי אפשר בלא טלטול הגט, כגון שאין הגט מונח ברשותו, ישלנו בידו ויתננו לה. (ילקוט יוסף שבת ה עמוד צ"ח)

כח. אין פודין את הבן בשבת וביום טוב. ואפילו לא ביום טוב שני של גלויות. (ילקוט יוסף שבת כ"ד ה' עמוד צ"ט)

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאוגו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורבחון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.
המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat_aseem@gmail.com
כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו"